
سمای علی آباد

استفاده از مطالب و مدارک این کتاب بدون ذکر منبع، شرعاً حرام است.

سرشناسه	: احمدیان، علی. ۱۳۵۹-
عنوان و نام پدیدآور	: سیمای علی آباد/ نویسنده: علی احمدیان.
مشخصات نشر	: یزد: اندیشمندان یزد، ۱۳۸۸.
مشخصات ظاهری	: ۶۲۴ ص. مصور رنگی، جدول، نمودار.
شابک	: ۱۵۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیبا
موضوع	: علی آباد - تاریخ.
موضوع	: علی آباد - اوضاع اجتماعی.
موضوع	: علی آباد - فرهنگ عامه.
رده‌بندی دیویی	: ۹۵۵/۹۲۲
	ISBN: 978-600-5160-17-8

سیمای علی آباد

پژوهش و نگارش: علی احمدیان

ناشر، انتشارات اندیشمندان یزد

ناظر چاپ: سید محمد موسوی (۰۹۱۳۳۵۶۶۶۷۲)

لیتوگرافی، یاس

ویراستار، عباسعلی شاهی علی آباد

مصحح، اعظم السادات عظیمی علی آباد

صفحه آرا، ابوالفضل مرشدی

طراح جلد، محبوبه مختاری

تیراژ، ۲۰۰۰ نسخه

قیمت، ۱۵۰۰۰۰ ریال

شابک، ۸ - ۱۷ - ۵۱۶۰ - ۶۰۰ - ۹۷۸

وبلاگ، www.Ahmadian59.blogfa.com

ایمیل، MrAli1459@Yahoo.com

همراه، ۰۹۱۳۲۵۵۷۷۵۸

نمایه

فصل اول: ویژگی‌های طبیعی و انسانی

آشنایی با دهستان علی‌آباد (۱۵)، مشخصات اقلیمی (۱۷)، آب و هوا (۱۷)، معادن (۱۷)، بارندگی (۱۷)، باد (۱۷)، رطوبت (۱۸)، منابع تأمین آب آشامیدنی و کشاورزی (۱۸)، چگونگی بنای علی‌آباد و گسترش آن (۲۰)، عوامل طبیعی (۲۳)، فسیل‌ها (۲۳)، گیاهان دارویی (۲۴)، عوامل مصنوعی (۲۵)، حیات وحش (۲۵)، شبکه معابر (۲۶)، تولیدات (۲۸)، محصولات کشاورزی (۲۹)، آبادی‌های تابعه دهستان (۳۲)، معرفی بعضی روستاهای دهستان علی‌آباد (۳۵)

فصل دوم: سابقه تاریخی

تاریخچه براساس شواهد شفاهی و اسناد کتبی (۵۹)، علی‌آباد در متون تاریخی و جغرافیایی (۶۲)، علت نامگذاری و وجه تسمیه علی‌آباد و بعضی از روستاهای آن (۷۴)

فصل سوم: تحولات جمعیتی

جمعیت و نرخ رشد آن، تعداد و بُعد خانوار (۷۹)، نیروی انسانی و اشتغال (۸۱)، میزان سواد (۸۱)، میزان موالید (۸۱)، مرگ و میر (۸۳)، ساختار جنسی و سنی (۸۴)، جمعیت فعال و شاغل (۸۴)، مهاجرت (۸۵)، جدول (۸۷)

فصل چهارم: مراکز و مؤسسات عمومی

اماکن مذهبی و فرهنگی ۹۵-۱۱۵

امامزاده سیدابراهیم علی‌آباد، امامزاده سیدغضنفر علی‌آباد، امامزاده سیداسماعیل سعیدآباد، پیر خاتون، پیر سروشین، پیر غریب، پیر برحق سورک، قدمگاه، چهل تن، گلزارهای شهدا، مهدیه علی‌آباد، مجموعه فرهنگی هاشم‌آباد، مجموعه فرهنگی سلطان‌آباد، بیت‌الرقیه علی‌آباد، مجتمع فرهنگی حضرت ولی عصر(عج)، مدرسه علمیه علی‌آباد، مساجد و حسینیه‌ها، خانه ترویج و کتابخانه روستایی علی‌آباد، خانه ترویج و کتابخانه روستایی محمدآباد، کانون فرهنگی مسجد جامع علی‌آباد

مراکز اداری ۱۱۶-۱۲۵

ستاد نماز جمعه علی آباد، دهداری، پایگاه مقاومت بسیج، مرکز پست، مرکز مخابرات، اداره برق، مرکز خدمات بهزیستی، مرکز خدمات جهاد کشاورزی، دفتر ازدواج، ایستگاه هواشناسی، ایستگاه کلیماتولوژی، شورای حل اختلاف، شورای آب روستایی، دفتر خدمات ICT، راهدارخانه، شرکت تعاونی روستایی، خانه انصاف، شوراهای اسلامی، دهیاری ها، ورزشگاه علی آباد، شورای ورزشی.

مراکز اقتصادی ۱۲۶-۱۳۳

بانک ملی، بانک کشاورزی، صندوق قرض الحسنه، معدن مس علی آباد، کارخانه کاشی و سفال شیرکوه، پرورش کبک پرند، مجموعه کشاورزی، شتر مرغ و باسکول چاووش، باربری عقاب شیرکوه، شرکت تعاونی غدیر علی آباد و ... وضعیت شرکت های تعاونی منطقه (جدول)

فصل پنجم: آثار تاریخی و جاذبه های طبیعی و گردشگری

فهرست آثار تاریخی، آثار تاریخی (۱۳۶)، فهرست جاذبه های طبیعی و گردشگری (۱۴۵)، کتیبه ها (۱۵۲)، سنگ قبر معمرین (۱۷۰)، دیلوها (۱۷۲)، کتاب های خطی (۱۷۶)

فصل ششم: کشاورزی

کشاورزی (۱۸۵)، انواع محصولات کشاورزی (۱۸۶)، آب کشاورزی (۱۸۶)، قنات (۱۸۷)، واحدهای اندازه گیری (۲۰۲)، نشانه ها و وسایل (۲۰۴)، اعتقادات مربوط به کشاورزی (۲۰۵)، نظام آبیاری (۲۰۶)، انواع مالکیت (۲۱۰)، وسایل و ابزار کشاورزی (۲۱۰)، باغداری (۲۱۲)، دامداری (۲۱۳)، جدول اطلاعات کشاورزی و ... (۲۱۳)

فصل هفتم: مسکن

نوع بناها (تخریبی، مرمتی، نوساز) (۲۱۷)، فضای مورد استفاده (۲۱۸)، شکل گیری ساختمان ها (۲۲۰)، اندود کردن (۲۲۱)، فرش کردن (۲۲۲)، در و پنجره (۲۲۲)، سقف (۲۲۲)، تهویه (۲۲۲)، سوخت (۲۲۳)، مالکیت (۲۲۳)

فصل هشتم: پوشاک

سرپوش ها (۲۲۷)، تن پوش ها (۲۲۸)، پاپوش ها (۲۲۸)، تهیه و دوخت (۲۲۹)

فصل نهم: غذاها

غذاهای سنتی و معمول (۲۳۳)، انواع غذاها (۲۳۳)، دم پختک (۲۳۳)، آش ها (۲۳۳)، اشکنه (۲۳۷)، قورمه (۲۳۸)، بوداذک (۲۳۸)، گردو پیاز (۲۳۸)، کله جوش (۲۳۸)، قلیه ی کدو (۲۳۸)، کوفته (۲۳۸)، آبگوشت (۲۳۹)، ترشیجات (۲۳۹)، مرباها (۲۳۹)، نان ها (۲۳۹)، تنقلات (۲۴۲)، خوراک در جشن ها (۲۴۲)

خوراک در عزاداری‌ها (۲۴۲)، غذاهای درمانی (۲۴۳)، وسایل پخت (۲۴۳)، خوراک در باورها و اعتقادات (۲۴۳)، گوسفند قربانی (۲۴۴)، غذای زانو (۲۴۴)، پاگشایی داماد (۲۴۵)، وعده‌های غذا خوردن (۲۴۵)

فصل دهم: ادبیات شفاهی

پیشگویی‌ها (۲۴۹)، علی‌آباد در شعر فارسی (۲۵۶)، اشعار محلی (۲۵۷)، ترانه‌ها و اشعار محلی (۲۶۸)، واژه‌ها و اصطلاحات (۲۷۶)، تعارفات محلی (۲۸۵)، مثل‌ها (۲۸۵)، تکیه کلام‌ها (۲۸۵)، ذکر (۲۸۶)، پامنبری (۲۸۶)، چاووشی (۲۹۰)، صلات (۲۹۲)، ذکر زمین‌کنی (۲۹۴)، ذکر استادکاری (۲۹۵)، چیستان (۲۹۵)

فصل یازدهم: دین و مذهب

دین و مذهب (۲۹۹)، زیارت (خداحافظی و بازگشت) (۲۹۹)، قسم‌ها (۳۰۰)، دعاها (۳۰۰)، نفرین‌ها (۳۰۱)، عقاید و باورها (شب و روز، ماه و فصل و سال، زمین و آسمان، خسوف و کسوف، پرندگان باد قوس و قزح) (۳۰۲)، سفره‌های مذهبی و نذری (۳۰۷)، استخاره (۳۰۷)، رفع چشم زخم (۳۰۸)، تعبیر خواب (۳۰۹)، جن و جن‌زدگی (۳۱۰)، فال‌گیری (۳۱۰)، خفتک (۳۱۱)، کتاب‌بینی و کتاب بازکنی (۳۱۱)

فصل دوازدهم: آداب و رسوم

ریختن ترس بچه (۳۱۵)، نماز باران (۳۱۵)، روزه و رمضان (۳۱۵)، عقیقه (۳۱۶)، شبیه‌خوانی (۳۱۶)، روضه‌خوانی (۳۱۷)، مسافرت (۳۱۷)

مراسم گذر، مراسم تولد ۳۱۸

ارزیم دوران بارداری، زایمان، حمام زاییده، نامگذاری، ختنه‌سوران، سوراخ کردن گوش

دختران، از شیر گرفتن کودک، راه افتادن بچه

مراسم ازدواج و عروسی ۳۲۳

(همسرگزینی، خواستگاری، بله‌بران، نامزدی، آزمایش خون، خرید عقد و عروسی، دعوت

عروسی، ختنه‌بران، حنابندان، حمام عروسی، آرایش و لباس، جهیزیه، عقد و عروسی،

عروس‌کشانی، هزینه‌های عروسی، حجله، پاتختی).

مراسم مرگ و میر ۳۲۲

(احتضار، صلات، غسل و کفن، تشییع جنازه، وداع با میت، دفن میت، شب اول قبر، ختم و

یادبود، مجلس هفتم، روز چهلم، سالگرد، خیرات، نان سوروک (سوروکک)، خنجه، نشانه‌های

سوگواری، از عزادار آوردن، نشانه‌های مزار)

۳۳۷ مهم‌ترین مراسم یک سال شمسی

نوروز، چهارشنبه سوری، تحویل سال، دید و بازدید، نوروز سلطانی، سیزده به در، مراسم مربوط به فصول چهارگانه، شب یلدا، مراسم باران‌خواهی.

۳۴۱ مهم‌ترین مراسم یک سال قمری

مراسم شاخ به شاخ، مراسم دهه‌ی اول محرم، هیئت‌های مذهبی، مراسم شیرخوارگان حسینی، تاسوعا، پرسه زنی، عاشورا، سیزده محرم، اربعین، ۲۸ صفر، میلاد حضرت رسول (ص)، ایام فاطمیه، ولادت حضرت فاطمه (س)، ولادت حضرت علی (ع)، نیمه شعبان، سحری و افطاری، شهادت حضرت علی (ع)، شب‌های قدر، جلسات قرآن خوانی، عید فطر، عید قربان، عید غدیر، تعزیه خوانی، مراسم موردی، بازی‌های محلی

فصل سیزدهم: آموزش و پرورش

تعلیم و تربیت (۳۷۷)، دبیرستان (۳۸۲)، مدرسه راهنمایی (۳۸۲)، دبستان (۳۸۲)، پیش دبستانی (۳۸۲)، جمعیت لازم التعلیم علی‌آباد (۳۸۲)

فصل چهاردهم: مشاهیر

۳۸۹ شهدای علی‌آباد

۴۱۷ فهرست مشاهیر گذشته و معاصر علی‌آباد

۴۲۴ آشنایی با مشاهیر علی‌آباد

فصل پانزدهم: پیوست

۴۸۹ اعضای شوراهای اسلامی دهستان علی‌آباد (پس از انقلاب اسلامی ایران)

۴۹۶ اسامی دهیاران دهستان علی‌آباد

۴۹۷ فهرست موقوفات دهستان

۵۰۲ گاه‌شمار دهستان علی‌آباد

۵۰۷ کتاب‌شناسی نویسندگان دهستان علی‌آباد

۵۰۹ کتاب‌شناسی دهستان علی‌آباد

۵۳۷ آلبوم تصاویر

کلام اول

آن روزهایی که بنده در شور و اشتیاق درس خواندن بودم و وجودم سرشار از عشق به زادگاهم بود، یادم هست همیشه دلم می‌خواست بتوانم یک کار فرهنگی ماندگار برای آن انجام دهم. جرقه‌ی این موضوع در سال ۱۳۸۲ ه‍.ش به ذهنم خطور کرد. ابتدا فکر می‌کردم به آسانی و در مدت کوتاهی می‌توانم این کار را انجام دهم، ولی وقتی وارد میدان تحقیق شدم موضوع را بسیار وسیع‌تر از آنچه فکر می‌کردم، دیدم. چرا که برای پی بردن به سال‌های دور و نزدیک منطقه و کاوش در تمدن اصلی آن باید مراحل سختی را پشت سر می‌گذاشتم، مثلاً باید عبارت «وقف بر...» را از زیلوه‌های سنگین به خاک نشسته خواند، باید سنگ نوشته‌های ساییده شده و شکسته که کلی حرف و حقایق برای گفتن داشتند را به هر طریق ممکن خواند و با دقت و ظرافت خاص مطالبش را نوشت. باید به مساجد، حسینیه‌ها، امامزاده‌ها، قلعه‌ها، مزارع و منازل قدیمی را که بوی مهر و محبت و خاک و گل می‌دهند، سری زد و هفته‌ها، ماه‌ها و حتی سال‌ها جست‌وجو کرد تا به حقایق وجود آن‌ها آگاه شد. باید همچون عاشقی کهنه‌کار و زبردست، دوربین را برداشت و از زوایای پنهان و آشکار آثار بجا مانده عکس گرفت. باید به پای صحبت‌ها و درد دل‌های دل‌نشین و پر راز و رمز سالخوردگان و پیران نشست و از خرمن تجربه آن‌ها بهره گرفت. باید سراغ وقف‌نامه‌ها و اسناد خطی رفت که پیدا کردنش و خواندنش هم کار آسانی نبود، باید مسیر کتابخانه‌ها را پیمود و کتاب‌های تاریخی را ورق زد و هزار باید و شاید دیگر.

به هر حال تحقیق و پژوهش خود را شروع کردم تا اینکه پس از ۶ سال مجموعه حاضر در ۱۵ فصل تهیه گردید و در معرض دید شما عزیزان قرار گرفت. در تدوین این مجموعه که نوعی تک‌نگاری روستایی است نگارنده تلاش نموده که براساس یک الگوی

علمی کار شود و در حدّ مقدور کتاب عیب و نقص کمتری داشته باشد ولی شک نیست که هیچ اثر و نوشته‌ای خالی از نقص نیست و ممکن است کاستی‌هایی مشاهده شود که ان شاء الله خوانندگان بر آن قلم عفو خواهند کشید. آرزوی دیرین نگارنده از نوشتن کتاب حاضر محفوظ نگه داشتن تاریخ روستا، زنده کردن یاد مشاهیر و معارف و افرادی است که به این مرز و بوم خدمت نموده‌اند، ثبت و ضبط نمودن عناصر و اجزایی است که در حال نابودی و فراموشی بود و قصد نگارنده این است تا ضمن ادای وظیفه خود نسبت به زادگاهش تلاشی هر چند کوچک برای معرفی این دهستان انجام داده باشد. بدون شک این اثر معرف بخشی از خصوصیات این منطقه است. هر چند که تعدّد موضوع به خصوص الگوی انتخاب شده این تحقیق، عدم وجود منابع مناسب برای این دهستان، عدم پاسخگویی و همکاری به موقع برخی از مطلعین و ... گوشه‌ای از مشکلات و موانع پیش روی نگارنده بوده است که به لطف خدا و پیگیری‌های انجام شده و مساعدت برخی دوستان بعضی از آن‌ها حل شد.

در طول این مدت نگارنده بارها با فراخوان جمع‌آوری آثار، مدارک، اطلاعات، عکس‌ها، اسناد تاریخی، فرهنگی و ... اطلاع‌رسانی لازم را به انجام رسانده است که متأسفانه افراد کمی همکاری نمودند. با وجود این، در راه گردآوری اطلاعات اولیه‌ی این کتاب، اینجانب به افرادی هم مدیون هستم و هر چند که شاید ذهنم یاری نکند تا اسامی همه این بزرگواران را بیاورم ولی از همین جا از یکایک آن‌ها تقدیر و تشکر نموده و علاقه دارم از این افراد به خاطر لطف بی‌دریغشان سپاسگذاری کنم. بدین وسیله قدردانی خود را از آقای علیرضا سرسنگی که به حق کمک شایانی را در جمع‌آوری مطالب به اینجانب نمودند اعلام می‌دارم. از خانم اعظم السادات عظیمی نیز به خاطر زحمات زیادی که در تدوین و آماده‌سازی مطالب متحمل شدند تشکر ویژه دارم. از راهنمایی‌های ارزشمند دوست عزیزم آقای کاظم دهقانیان هم که بسیار کارگشا بود سپاسگزارم. از آقای عباسعلی شاهی که زحمت ویراستاری کتاب را عهده‌دار شدند تقدیر و تشکر می‌کنم. هم‌چنین بر خود لازم می‌دانم از حمایت‌ها و پشتیبانی‌های خوب فرمانداری شهرستان تفت، آقای محمدصادق صادقی بخشدار مرکزی تفت، آقای محمود سرسنگی مدیر عامل محترم شرکت تعاونی غدیر علی‌آباد، آقای محمد موریان دهیار محترم روستای مور، اعضای

شوراها و دهیاران دهستان علی آباد هم تشکر نمایم. از افراد ذیل نیز به واسطه همکاری که با نگارنده در مراحل مختلف تهیه این کتاب داشتند سپاسگزارم:

حجت الاسلام حاج شیخ حسین انوری، حسن احمدیان، محمدرضا احمدیان، حبیب الله حاجی حسینی، حسن حسن زاده، سید حسن حیدری، مصیب عربی، علی مشتی زاده، مجید قائمی فر و تمامی عزیزانی که نامشان در این اثر ذکر نشده است.

امیدوارم این اثر مورد قبول درگاه حق تعالی واقع شده و سرآغازی برای دوستان و علاقمندان به پژوهش بیشتر در این دهستان باشد و مورد استفاده کسانی که با مسائل روستایی سر و کار دارند، برنامه ریزان توسعه روستایی و ... قرار گیرد. سخنان خود را با این ابیات زیبای شیخ اجل سعدی شیراز (رحمة الله علیه) به پایان می رسانم:

ز ما هر ذره خاک افتاده جایی
که هستی را نمی بینم بقایی
کنند در کار درویشان دعایی

بماند سال ها این نظم و ترتیب
غرض نقشی است کز ما بازماند
مگر صاحب دلی روزی به رحمت

علی احمدیان - زمستان ۱۳۸۸